

יין נסך

אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם יקומו ויעזרכם יהי עליכם סתרה: (דברים לב, לח)
(עבודה זרה כט, ב) יין מנלן, אמר רבה בר אבוא אמר קרא אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם, מה זבח אסור בהנאה אף יין נמי אסור בהנאה.

כתב הרמב"ם (ספר המצוות מצות ל"ת קצד) והמצוה הקצ"ד היא שהזהירנו מלשתות יין נסך, וזה לא בא בו כתוב נגלה בבאור, אבל אמרו בע"ז (כט, ב) "אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם" - מה זבח אסור אף יין אסור. והראיה על היות יין נסך מאיסורי דאורייתא ושהוא ימנה ממצות לא תעשה, אמרם בגמרא עבודה זרה (עג, ב) רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם, חוץ מטבל ויין נסך, דבמינן במה שהוא ושלא במינן בנותן טעם. וזו ראייה מבוארת שיין נסך מאיסורין של תורה.

הרמב"ן משיג עליו שהרי אפילו סתם יינם במינו במה שהוא, ומאמרם זה חוץ מטבל ויין נסך יכלול אפילו סתם יינן, אע"פ שאמרו בו בביאור שהוא מדבריהם, וכמה פעמים בגמרא קורין סתם יינן לבדו יין נסך כאמרם (ע"ז נו, א) שאני יין נסך דאחמירו ביה רבנן, ואמרם (שם לד, א פסחים ל, ב) וכי תימא חמץ דאורייתא יין נסך דרבנן כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, וברוב המקומות לשון יין נסך כולל המתנסך לעבודה זרה וסתם יינם, ובכאן נמי שניהם בכלל מאמרם במשהו.

אולי חשב בכאן לומר שאם לא היה ליין נסך עיקר מה"ת כלל לא גזרו בהם בחומר הזה, אבל מפני שהמתנסך לעבודה זרה הוא מן התורה החמירו בכולן. וגם זה אינו, שעבודה זרה ומשמייה ותקרובת שלה כגון בשר של זבח ע"ז כולם במינם במשהו. ואפשר שגזרו על היין משום תקרובת ע"ז דאורייתא, ומשום לתא דכל שאר איסורי ע"ז.

מתי נאסר

ממשיך הרמב"ם וז"ל, ובספרי (ס"פ בלק) גם כן כשזכרו תואר התפשט ישראל בשטים לזנות את בנות מואב, אמרו, והוא היה נכנס והצרצור מלא יין אצלה מיין העמונים, ועדיין לא נאסר יינן של גוים לישראל, אמרה לו רצונך שתשתה וכו', והנה מאמרם ועדיין לא נאסר יינן של גוים יש ראייה כי אחר זה נאסר בלא ספק. ואולם אמרם (שבת יז, ב) כי בכלל שמנה עשר דבר שגזרו שמכללם יינם, וכן גם כן אמרם (ע"ז נו, א) שאני יין נסך דאחמירו ביה רבנן, הנה הם ירצו בזה סתם יינם לא יין נסך עצמו. אולם יין נסך עצמו הנה הוא אסור מן התורה.

שוב תמה עליו הרמב"ן שזה ודאי טעות, לפי שעל סתם יינן נאמרו הדברים, שהיין המונח אצלם מיין העמוני סתם יינן היה לא יין שנתנסך ממש לע"ז, ולפיכך קראוהו יין של גוים. ובתחלה לא היו מפתות בשתייה אלא בדברים המותרים והמורגלים להם שאין בהם שמץ עבודה זרה ואיסור, שלא היה שומע לה עד שהיה היין בוער בהם ולוקח לבם לזנות, ולפיכך הוצרכו לומר שעדיין לא נאסר. ובמדרש תנחומא (ס"פ בלק) בארו עוד זה ואמרו אין אתם רוצים לאכול מזבחותינו ומבשולינו הרי לכם עגלים ותרנגולין שחטו כמצותכם ואכלו, מיד משקתו היין ובווער בו השטן והיה נשטה אחריה.

ואילו יתפרש ביין נסך ממש יהיה הפך מדברי הרב, ותהיה משם ראייה שאיסורו אינו מן התורה, שכל התורה כולה כבר נאמרה למשה בסיני, וכמו שאמרו (ספרא ר"פ בהר) כל התורה כולה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני.

שתיית יין באולמות

בשו"ת להורות נתן (ח"א סימן לט) נשאל האם יש ליזהר מלשתות יין בסעודות הנערכות באולמות של שמחה, מחשש פן נגע באותו היין מומר לחלל שבתות באחת הסעודות הקודמות.

יין של מחלל שבת בפרהסיא

והשיב שבשו"ע (יו"ד קכד, ח) איתא, מומר אע"פ שהוא מהול עושה יין נסך במגעו. ובב"י (שם סימן קי"ט) הביא משו"ת הרשב"א וז"ל, מומר לחלל שבתות בפרהסיא או שאינו מאמין בדברי רז"ל הוא מין ויינו יין נסך וכו', ובפני עשרה צריך שיחלל. וכן הוא בשו"ת ריב"ש (סי' ד) וז"ל, ואם עוברין ברצון על אחת מן העבירות וכו' אם העבירה היא עבודה זרה או חילול שבת בפרהסיא, הרי הם כעובדי עבודה זרה גמורים לכל דבר ושחיטתן נבלה כשחיטת נכרי ואוסרין יין במגען עכ"ל. ובס' האשכול (ה' יין נסך עמוד קנ"א) כתב וז"ל, ובהלכות כתב ישראל מחלל שבתות בפרהסיא עושה יין נסך, דלגבי מומר שבת וע"ז כהדדי נינהו.

בנותיהם של מומר

ע"ש שמביא דברי החזון איש (יו"ד סי' ב אות כ"ג) שכתב, דהיה נראה לומר דמחלל שבת שאינו עובד ע"ז יינו מותר, דהא נכרי שאינו עובד ע"ז יינו מותר בהנאה ואינו אסור בשתייה אלא משום בנותיהן, וכיון דבמומר לחלל שבת ליכא לא משום בנותיהן ולא משום ניסוך, אין לנו משום מה לאסור יינו. אלא שבשו"ת הרשב"א כתב דמחלל שבת בפרהסיא עושה יי"נ, ולא נתגלה מקורו עכ"ד.

אמנם באמת דברי הרשב"א מפורשים בס' הלכות גדולות (ה' שחיטה) וז"ל, ומומר לעבודה זרה ולחלל שבתות בפרהסיא עושה יין נסך דלגבי מומר שבת וע"ז כהדדי ניהו. ומה שהקשה החזון איש דכיון דבנותיהם מותרות מה לנו לאסור יינם, הרי כבר כתב הרמב"ן (חולין ד, ב) וז"ל, שאין סתם יינם אסור משום חשד שמא נתנסך שא"כ איסורו מדברי תורה, אלא משום בנותיהן נאסר, ואי מומר לע"ז הוי מומר לכל התורה כולה ודאי דינו כגוי, ליינ נסך נמי, אעפ"י שאין בבנותיו איסור חתנות מן התורה, דמ"מ כגוי גמור הוא ובכלל גזירתם. הרי מפורש דאף אם אין מקום לגזור אטו בנותיהם מ"מ כיון שעשאוהו כגוי הרי הוא בכלל גזירתם, וה"ה מומר לחלל שבתות בפרהסיא דהוי כמומר לע"ז ודינו כגוי גמור עושה יין נסך משום שהוא בכלל גזירה שגזרו על סתם יינם דנכרי.

וכן מבואר בשו"ת חת"ס (יו"ד סי' ק"כ) דמה שעושה יין נסך אינו משום חתנות כי מותר להתחתן בבנותיו ולא משום לתא דע"ז, אלא משום קנסא שעשאוהו כגוי עובד ע"ז. [ולענ"ד אין דברי החת"ס ממש כדברי הרמב"ן, שיסוד הרמב"ן מעין "לא פלוג", שאע"פ שטעם הגזירה הוא משום חתנות, אבל סוכ"ס אסרו סתם יין של "גוי", א"כ מומר לחלל שבת שדינו כגוי נכלל ממילא בהגזירה, משא"כ החת"ס בא מטעם "קנס"].

איסור חתנות מזרבנן לבת מומר

עוד העיר דיש לדקדק בלשון הרמב"ן שכתב "שאינן בבנותיו איסור חתנות מן התורה", משמע דעכ"פ יש בהן איסור מדרבנן. והנה הרשב"א הנ"ל הוא בשו"ת (ח"ז סי' קע"ט) ושם כתוב וז"ל אבל משומד לחלל שבתות בפרהסיא או שאינו מאמין בדברי רבותינו הוא מין, ויינו יין נסך וספריו ספרי קוסמין ויש אומרים אף בניו ממזרים. ומקורו בש"ס (חולין יג, א) דת"ר שחיטת מין לעכו"ם פתו פת כותי יינו יין נסך וכו' וי"א אף בניו ממזרים, ופירש"י שאינו מקפיד על אשתו ומפקירה עיין שם. וס"ל להרשב"א דמומר לחלל שבתות בפרהסיא דינו כמין דליש אומרים הוי בניו ממזרים. וע"כ בדקדוק כתב הרמב"ן דבמומר לע"ז אין בבנותיו איסור חתנות מן התורה, ור"ל דרק איסור דלא תתחתן ליכא ביה, אבל אכתי אית ביה להיש אומרים משום ממזרות.

ולפ"ז גם במומר לחלל שבתות שייך גזירה משום בנותיהם, דלהי"א בנותיהם אסורות משום ממזרות.

"פן יסיר"

עוד הביא שם חידוש נפלא משו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' ש"ה) שכתב, דבמומר שהוא כגוי גמור בנותיהם אסורות לנו והם בכלל "פן יסיר את בנך", ואע"פ שמבואר בר"ן (חולין ד, ב) דבמומר ליכא משום "לא תתחתן", היינו משום דס"ל דליכא לאו זה אלא בשבעה אומות, אבל להרמב"ם דקיי"ל כוותיה (אה"ע סי' ט"ו) דבכל האומות נאסר משום "פן יסיר", א"כ אף מומר בכלל.

מומר בזה"ז

עוד דן שם שאין זה מילתא דפסיקא שאם נגע ביין אסרו, משום שיש בזה כמה תנאים בכדי שיהיה נחשב למחלל שבת בפרהסיא, שהרי כתב בס' תורת חיים (עירובין סט, א) דהיכא דמחלל שבת בפרהסיא אבל הוא בוש בפני אדם חשוב כרבי יהודא נשיאה, מחלל שבת בצנעה קרינן ביה עיין שם.

תינוק שנשבה

גם יש לדון ממש"כ הרמב"ם (ממרים ג, ג) וז"ל אבל בני הטועים האלה ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו בין הקראים וגדלו אותם על דעתם, הרי הוא כתינוק שנשבה ביניהם וגדלוהו ואינו זריז לאחוז בדרכי המצות שהרי הוא כאנוס, ואע"פ ששמע אחר כך שהוא יהודי וראה היהודים ודתם הרי הוא כאנוס שהרי גדלוהו על טעותם.

ועיין בס' חזון איש (יו"ד סי' ב' אות כ"ח) דבהני אין לדון בהם דין מומר דהוי כאנוסין, ואצלנו הוא כמו קודם הוכחה שאין יודעין להוכיח עיין שם. ובשו"ת בנין ציון החדשות (סי' כ"ג) כתב לדון בפושעי ישראל שבזמנינו שמעשה אבותיהם בידיהם והם כתנוקות שנשבו, וסיים דהמחמיר להחשיב נגיעתם לסתם יינם תבוא עליו ברכה, אכן גם להמקילין יש על מה לסמוך, אם לא שמבורר לנו שידוע דיני שבת ומעוז פניו לחללו בפני עשרה דבכה"ג הוי מומר גמור.

בפני עשרה מחללי שבת

עוד הסתפק להרשב"א שכתב שצריך שיחלל שבת בפני עשרה מישראל דוקא, איך הדין כשחילל בפני עשרה מחללי שבתות בפרהסיא, דכיון דילפינן מונקדשתי בתוך בני ישראל והני לאו ישראל

נינהו. ולכאורה זה תליא האם מומר הוי בגדר ישראל, ועיין בשו"ע (אה"ע סי' מ"ד) פלוגתת הראשונים אם קידושו הוי קידושין, ושם (סי' קנ"ז) אם מומר זוקק ליבום.

ואף אם נימא דלענין קידושין ויבום דינו כישראל מ"מ יתכן דלענין ונקדשתי בתוך בני ישראל לא הוי מומר בכלל, והוא עפ"מ"כ בשו"ת מהר"י בי רב (סי' ל"ט) בשם תשובת רבינו עמרם ז"ל, דלענין משומד שתי בחינות יש, מקום ראשון לענין לברך ולזמן ולבטל רשות וכדומה להם מן המצוות, בחינתו בכל אלה לראות המשומד את השבת אם מחללה כדתניא ישראל משומד המחלל שבת בשוק הרי הוא כגוי ואינו מבטל רשות. ומקום שני לענין קידושין וגיטין וחליצה ומיאונים ומזרות וכדומה להם מן המצוות, בחינתו בכל אלה לראות אם היתה הורתו ולידתו בקדושה" עיין שם. א"כ אפילו להפוסקים דמומר הוי ישראל לענין קידושין ויבום, היינו משום דהתם בהורתו ולידתו בקדושה תליא מילתא, אבל לענין דלהוי בכלל ונקדשתי בתוך בני ישראל מודים דלאו ישראל הוא.

האם יש לחשוש למומר

עיי"ש שמסיק שבמקומות שרגילים להסב יראי ה' אין שום מקום לחשוש פן איכא חד מינייהו האוסר את היין במגעו, דבכל מקום תלינן במצוי. אלא אף במקום דשכיחי אינשי דלא מעלי, מ"מ אין מקום לחשוש אלא אם מצויים מחללי שבת שאינם בגדר תנוקות שנשבו והם מחללים שבת אף בפני אדם חשוב כרבי יהודא נשיאה, ולא ניחא למרייהו לומר שכגון אלו הם בגדר מצוי בסתם אולמות דשכיחי בו יראי ה', ועכ"פ לאו כל המקומות שוים בזה.

נגיעה בכלי ולא ביין עצמו

עוד כתב שבאמת אין מקום לחשוש כלל, דהרי מבואר בשו"ע (יו"ד קכד, יח) דאם לא נגע בהיין עצמו אלא בכלי שהיין בתוכו אינו אוסר כלל, ואפילו הגביה את הכלי ולא שכשך ולא נגע אינו אוסר. ואם הגביה וגם שכשך (אבל לא נגע ביין ממש) ג"כ יש להקל במקום הפסד, וכמ"כ הדגול מרבבה (שם סעיף י"ז) ובתשו' נודע ביהודא תנינא (יו"ד סי' ס"ט) הובא בפ"ת (שם סק"ג).

וכ"כ בס' חזון איש (יו"ד סי' מ"ט אות ז) וז"ל, אם טלטל כלים ביין אף שהוא משכשך דרך הילוכו מותר, וכמ"כ הדג"מ (קכד, יז), שהרי זה שאינו עובד ע"ז אינו משכשך לשם ע"ז והוי שכשוך שלא בכונה, ושכשוך שלא בכונה ע"י כלי מותר בשתיה בזמן שלא נגע בגופו.

וכן אם הגביה הצלוחית ושפך ממנו יין לתוך הכוס, כל שלא נגע ביין עצמו יש להקל במקום הפסד וכמבואר בש"ך (סי' קכ"ד ס"ק כ"ב) ושם (סקע"א), וכמ"כ הרמ"א שם (סעיף כ"ד) דבזמן הזה האומות לאו עובדי כוכבים הן וכל מגען מקרי שלא בכונה, ולכן אם נגע ביין על ידי דבר אחר אף על פי שהוא יודע שהוא יין וכוון ליגע בו מותר אפילו בשתיה. ומכ"כ בישראל מחלל שבת די"ל דקיל טפי ואפשר דשרי אף שלא במקום הפסד.

ומסיק מעתה **אין שום מקום לחשוש לשתות יין באולמות שמחה מספק פן שתה מאותו יין מומר לחלל שבתות**, דאף אם נגע המומר בצלוחית ושפך ממנו יין לתוך כוסו, לא אסרו, כיון שלא נגע בידיו ביין בתוך הצלוחית שהרי אינו מהדרך ליגע ביין שבצלוחית. ואף אם שפכו יין מצלוחית לצלוחית מ"מ אין דרך לנגוע ביין עצמו, ולכן אין מקום לחשוש כלל. ומכ"כ שהדבר נוגע לאיסור דסתם יינם דרבנן הוא ואין לעשות ס"ס לחומר.

דברי הצי"א

ויצא על המחבר הנ"ל הקצף של הציץ אליעזר (חלק יב סימן נו), עי"ש שתמה עליו בתרתי, ראשית, הא עיקר בנינו בזה הוא כפי שכותב על הרמ"א שמתיר בזה"ז בנגע ע"י דבר אחר, ועל הנו"ב בדגול מרבבה (שם סעי' י"ז) ובתשובותיו (מהדו"ת חיו"ד סי' ס"ט) שמוסיף להתיר אפילו הגביה ושכשך, והא הרי הרמ"א שם כותב **שאיין לפרסם הדבר בפני עם הארץ**. והש"ך (ס"ק עא) מבאר שזהו דוקא במקום הפסד, ומביא לזה אמבוה דספרי שחלקו ע"ז, **ושאיין להקל בזה אלא במקום הפסד מרובה**. וכן הדגול מרבבה והנו"ב מדגיש מפורש שהיתרו הוא דוקא במקום הפסד, ואיך בא מחבר הספר להוסיף עוד מדעתו להשיב לפרסם ולהקל אפילו שלא במקום הפסד כלל. אין זה אלא מפני שסובר קולא בעיקר האיסור של מומר לחלל שבת בזה, וכדמשתקף באמת כן מדברי תשובתו, וע"ז יש להרעיש, דזהו נגד מה שקבלו עליהם בזה בני ישראל הכשרים לנהוג לחומרא בזה כדיעות קבוצות רבותינו הראשונים והאחרונים שגמרו אומר להורות להחמיר בזה שלא לשנות ממה שנוגעים. ולא לחנם השמיט מחבר הספר מלהזכיר בדברי תשובתו גם דברי הגאון ממונקטש ז"ל הסוערים בזה ובטוטו"ד כפי שנדפס ובא לו בארוכה בספרו שו"ת מנחת אלעזר (ח"א סי' ע"ד), והובא גם בשדי חמד (מערכת מ' כלל פ"ו).

ויעוין עוד בשו"ת הר צבי להגאון הגרצ"פ ז"ל (יו"ד סי' קה) מה שהשיב בזה נמרצות לשואלו שרצה להקל בזה, וכתב לו דישראל אף על פי שאינם נביאים בני נביאים הם, ויודעים המה דמחלל שבת בפרהסיא אוסר יין במגעו. ויש לדבר מקום מדברי הראשונים שמפיהם אנו חיים, ומטיף לו אמריו בתוכחת מוסר שמהראוי שיפרסם ברבים שכל בעל נפש ירחק בכל מאי דאפשר מיינם של מחללי שבתות בפרהסיא, ובזה יתקן מה שהניח מקום לטעות בחיבורו, ונוסיף ע"ז שישראל בני נביאים הם ומדקדקים גם על נגיעה בצלוחית ושכשוך, ומכ"ש במזיגה של מחלל שבת גם כשלא נוגע ביין עצמו.

שנית, הא השאלה היתה על בקבוקים מלאים וכן על שתית יין בסעודות הנערכות באולמות של שמחה, וא"כ איך מניח בזה מחבר הספר ההנחה לומר שאפילו בשופך מצלוחית לכוס או אפילו מצלוחית לצלוחית אין לחשוש לשמא נגע ביין שבצלוחית, דאין דרך לנגוע ביין עצמו, ולא ראה ולא השגיח בדברי הנו"ב בתשובה שלאחריה שם בסי' ע' שמבאר בהדיא שבמלא יש לחוש לשמא נגע ביין עצמו, ובפרט בשעת משתה נשואין שטרודים בשמחה ושכיח שכרות, ולכן יש להחמיר. ומינה דעל אחת כמה שיש לחוש בכזאת במשתה ושמחה כששופך לכוס כדי לשנות שיבוא ליגע ביין עצמו, ובפרט במלא ומצלוחית לצלוחית כאשר רואים כן במציאות הרבה פעמים.

האם הנו"ב התיר שכשוך בכוונה

עוד תמה עליו הצי"א שהנו"ב שמיקל אפילו במקום פסידא, אינו אלא כשהשכשוך הוא בלא כוונה, אבל לא כשמגביה ומשכשך בכוונה כדי לשנות כבנידוננו, דהמעייין בנו"ב בתשובותיו שם רואה שהמדובר הוא בנכרי שהגביה והעביר הכלים ממקום למקום, והיינו באופן שהשכשוך בא שלא בכוונה, וא"כ אין ללמוד מזה גם להיכא שהשכשוך הוא בכוונה. והגם דהרמ"א בסעי' כ"ד מקיל אפילו בכיוון לגעת היינו מפני שלא מגביה ומשכשך, אבל במגביה ומשכשך שאני, דבזה אפילו אם להקל היינו דוקא כשמייתה אין כוונה לשכשך.

וכן מבואר שהבין החזו"א ז"ל (יו"ד סי' מ"ט אות ז') בכוונת הדגול מרכבה, שכותב וז"ל, אבל אם טלטל כלים ביינן אף שהוא משכשך דרך הלוכו מותר, וכמש"כ בדג"מ (הנ"ל) שהרי זה שאינו עובד ע"ז אינו משכשך לשם ע"ז, והוי שכשך שלא בכוונה ושכשך שלא בכוונה ע"י כלי מותר בשתיה בזמן שלא נגע בגופו, חזינן מזה שהחזו"א דקדק שלא התיר על יסוד הדגול מרכבה כי אם כשמשכשך בדרך הלוכו שלא בכוונת שכשך, וביאר גם שזהו גם כוונת הדג"מ שעל יסוד ההיתר מפני שעכו"ם בזה"ז לא עבדי ע"ז, יש להתיר כשלא נגע בגופו רק כשגם משכשך שלא בכוונה, שאז מכיון שאינו משכשך לשם ע"ז הוי ממילא זה שכשך שלא בכוונה, אבל כשמשכשך בכוונה לשתות אסור.

ולתמה על מחבר הספר שהעתיק דברי החזו"א האמורים כדי להסתייע ממנו שגם הוא פוסק למעשה כהדג"מ. ולא הרגיש כי עפ"ד החזו"א נסתר כל היסוד שרוצה לבנות עפ"י הנו"ב, כי הכל מדובר כשהשכשך הוא שלא בכוונה, כגון שמגביה ומעביר כלי היין ממקום למקום וממילא משתכשך, אבל לא כשמגביה ומשכשך בכוונה כדי לשתות היין, דבזה אין מי שמתיר אפילו במקום פסידא, לא הנו"ב ולא החזו"א.

למה מקילין בבתי מלון

ע"ש עוד שמי יודע אם לא שכתוצאה מהוראה כזאת פשתה המספחת שגם בכמה מבתי המלון הכשרים למהדרים אינם מדקדקים לקחת מלצרים דוקא יהודים שומרי שבת, והמה המכינים את השלחנות ושמים בקבוקי יין וגם פותחים אותם בחזקה, ולא פעם רואים איך שמכח השכשך גם ניתז מהיין על ידיהם, והרבה מהמוזמנים המדקדקים ביותר לא שמים לב על כך שיש חשש שהמוזגים אינם שומרי שבת, וכשמתודע להם מזה לאחר מיכן מתמלאים צער בל ישוער.

האם מותר לתת לחתן מחלל שבת לשתות מכוס ברכת האירוסין

הפוסקים דנו למה מותר למסדר קידושין בחתונה של חילונים לתת להחתן והכלה לשתות מכוס ברכת האירוסין, הרי הם עושים להיין ל"יין נסך" ואסור להם לשתותו, א"כ המסדר קידושין עובר בלאו של "לפני עור".

וראיתי בשו"ת משנה הלכות (חלק יב סימן שלט) שנשאל על זה והשואל אמר שראה בס' מועדים וזמנים שבשאלה זו נחלקו הגר"י קניבסקי זצ"ל עם בנו יבמחל"ח מוה"ר ר' חיים שליט"א, דהגר"י זצלה"ה ס"ל לאיסור והגר"ח צדד להתיר.

אח"כ ראיתי שהביא הגר"ח קניבסקי שליט"א ראייה מההיא דחולין (פז, א) שרבי נתן כוס של ברכה לצדוקי לברך ברכת המדון, ודעת כמה מרבתינו שמגע יין של צדוקי אסור. בעל הקה"י דחה הראיה לפמש"כ החזו"א שרק צדוקי שפרק ממנו דברי חכמינו בכל סדר חייו.

מוחלין לו כל עונותיו

ע"ש טעם מחודד להתיר, והוא על פי מה שאמרו ז"ל דחתן ביום חופתו מוחלין לו כל עונותיו, וראיתי למח' כ"ק אדמו"ר ממאדזיץ ז"ל שכתב דמה"ט למדו דבר זה מעשו להודיע שאפילו החתן הוא כעשו הרשע והכלה כמחלת בת ישמעאל אפ"ה מוחלין לו כל עונותיו, וא"כ כשעומד תחת החופה וביום חופתו כולו הרי מוחלין לו כל עונותיו.

מנהג בעלמא

גם בשו"ת אג"מ (או"ח ח"ה סי' לז, ח) דן האם נגיעת מומר לחלל שבת ביין אוסרתו, ואם מותר ליתן לו יין לשתות. עי"ש שדן באריכות, וכתב שבעצם לא מצינו בפוסקים שמומר לשבת עושה יין נסך, אך בב"י (סימן קי"ט) הביא מתשובת הרשב"א (הנ"ל) בשם רבינו יונה, דמומר לחלל שבתות בפרהסיא או שאינו מאמין בדברי רז"ל הוא מין ויינו יין נסך, והובא בנקה"כ (ריש סימן קכד על הט"ז סק"ב). אבל אף שהביא זה הב"י לא הזכיר בשו"ע, והנקה"כ לא הזכיר זה בש"ך, שא"כ משמע שלא מבורר להו לאסור ממש. אבל עכ"פ לדינא נהגו שלא לשתות יין שנגע בהו ישראל מומר לחלל שבתות בפרהסיא. ופשוט שאין מנהג זה נחשב מנהג לפסוק הלכה כמותו, כהא דנהגו עלמא כהני תלת סבי (ברכות כב, א) שהלכה כוותייהו, משום דלפסק הלכה שייך רק כשהמנהג הוא לקולא ולא כשהמנהג הוא לחומרא, מהטעם שכתב רש"י בכתובות (ז, א) בביאור קושית הגמ' ומי איכא הוראה לאיסור, משום דכל אדם רשאי להחמיר, והאוסר אין זה סמיכת דברים, שאפילו מן הספק שאין ההלכה ברורה לו הוא בא ואוסר. שלכן ממה שנהגו להחמיר אין ראיה שאסור ינם של מחללי שבת, דאינו אלא משום שנהגו להחמיר, ולא משום שהלכה כן. ולכן כיוון שאין איסור זה מבורר, ויותר נוטה שלא נאסר מדינא אלא ממנהגא, הרי לא נהגו להחמיר גם שלא ליתן יין להמחללי שבת עצמן.

מסייע לידי עוברי עברה

בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ח סימן יז) ג"כ דן להיתר על פי מה שכתוב בספר מנחת פתים להגאון הר"מ אריק ז"ל (יו"ד סי' קנ"א) שנשאל אם מותר למכור יין כשר למומר דהא נעשה יי"נ בידו, וכששותה ממנו אח"כ הוא מכשילו באיסור ועובר משום לפ"ע. והעלה להתיר על פי דברי הש"ך דבמומר ל"ש ביה האסור של מסייע ידי עוברי עבירה בדלא קאי בתרי עברי דנהרא, דאין אנו מצווין להפרישו. וכן עפי"ד הדגמ"ר שאפי' באינו מומר רק רוצה לעבור במזיד על איסור אין בזה משום מסייע ידי עוברי עבירה. וכותב דדברי הש"ך מוכרחים לשיטת הר"י באו"ח ס' קס"ט דאסור ליתן למי שאינו מברך א"כ נימא דאסור למכור למומר שום דבר מאכל או משתה משום שלא יברך, ולא שמענו שיהיה אסור למכור לו דבר מאכל, וע"כ כנ"ל דבמומר ל"ש מסייע, ומשום לפ"ע ליכא, דיכול לקנות מאחר. ומסיק שם לדינא דלא רק דמותר ליתן למומר יין כשר, אלא גם סתם יינם ג"כ נהגו להקל למכור להם ושיש להמתירין ע"מ שישמכו ואין למחות בידם עיין שם, ויעוין גם בשו"ת בית יצחק (או"ח סי' כ"ט) מ"ש לחזק דברי הש"ך עיין שם ואכמ"ל. אבל יש לדון שנקרה של המסדר קידושין דאז אולי מקרי תרי עברי דנהרא, ואין להאריך.

עוד כתב הצי"א (ח"ח סי' יח) להתיר על פי מה שמצא בחי' חתם סופר הנדמ"ח על יו"ד ה' מאכלי עכו"ם יי"נ וכו' דכותב (סי' קכד, ד) וז"ל ועוד נ"ל דלא קיי"ל כר' יונה בהא במחלל שבת בפרהסיא, נהי דה"ל מומר לכל התורה שאינו בר זריקה ובר קשירה וכתובה אעפ"י שמניח תפילין ושוחט, מ"מ כיון שחלל שבת בפרהסיא דינו כגוי גמור, מכל מקום לענין יין נסך כיון שלא ראינוהו עע"ז א"כ אין ביינו משום יין נסך, דלא יהא אלא גוי דלא פלח לע"ז שאינו עושה יין נסך אלא בשתיה משום בנותיהם, וזה לא שייך במומר לחלל שבתות שהרי בתו מותרת, משו"ה לא הביאו בש"ע. ומסיק הצי"א דדי בזה בכדי להתלמד על היתר להושיט לו לשתיה יין כשר. וקצ"ע שהוא שפך בוז על בעל ההורות לנתן משום שלא נקט כמו שהחמירו כלל ישראל לאסור יין של מחללי שבת.